

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ ТУРИЗМУ, БІЗНЕСУ І ПСИХОЛОГІЇ

Кафедра психології і туризму

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Фізична та соціально-економічна географія світу

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітня програма
статус дисципліни

24 Сфера обслуговування
242 Туризм і рекреація
перший (бакалаврський)
Туристичне обслуговування
вибіркова

Форма здобуття освіти	денна
Навчальний рік	2023/2024
Семестр	I
Кількість кредитів ЄКТС	3
Мова навчання	українська
Форма підсумкового контролю	залік

КИЇВ – 2023

Розробник:

Кучерява Г.О., декан факультету туризму, бізнесу і психології, кандидат географічних наук, доцент

Схвалено на засіданні кафедри психології і туризму
«08» червня 2023 року, протокол № 16

Завідувач кафедри

Олександр БОНДАРЕНКО

Схвалено на засіданні вченої ради факультету туризму, бізнесу і психології
«23» червня 2023 року, протокол № 9

Голова вченої ради факультету

Ганна КУЧЕРЯВА

1. Мета вивчення дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Фізична та соціально-економічна географія світу» є вивчення загальних фізико-географічних та соціально-економічних особливостей та закономірностей розвитку країн та регіонів світу.

2. Загальний обсяг (відповідно до робочого навчального плану) –

3 кредити ЄКТС; 90 год., у тому числі:

лекції – 14 год.

семінарські заняття – 16 год.

самостійна робота – 60 год.

3. Передумови до вивчення або вибору навчальної дисципліни

Передумовою до вивчення дисципліни «Фізична та соціально-економічна географія світу» є загальні знання географічних понять, термінів, законів та закономірностей, а також розуміння фізико-географічних та соціально-економічних процесів, що відбуваються в світі.

Здобувачі вищої освіти повинні:

3.1. Знати сутність базових географічних понять, термінів та категорій, географічні закони та закономірності.

3.2. Вміти пояснювати сутність основних географічних процесів та явищ.

3.3. Володіти елементарними навичками збору, аналізу та узагальнення даних, презентації результатів роботи.

3. Анотація навчальної дисципліни.

Дисципліна «Фізична та соціально-економічна географія світу» передбачає вивчення загальних фізико-географічних та соціально-економічних особливостей та закономірностей розвитку країн та регіонів світу.

Дисципліна «Фізична та соціально-економічна географія світу» складається з одного змістового модуля «Фізико-географічна та соціально-економічна характеристика регіонів світу». У рамках модуля здобувачі вивчають природні умови і ресурси регіонів світу; етапи формування та сучасний стан політичної карти світу; суспільно-географічні особливості Європи, Азії, Америки, Африки, Австралії та Океанії.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні *знати*:

- понятійно-категоріальний апарат навчальної дисципліни, природні умови та ресурси Європи, Азії, Америки, Африки, Австралії та Океанії;
- сучасну політичну карту світу та етапи її формування;
- особливості розселення населення, регіональний поділ та геопросторову організацію світового господарства;

уміти:

- давати фізико-географічну та соціально-економічну характеристику регіонів світу;

- виявляти причинно-наслідкові зв'язки розвитку та взаємодії природи і суспільства й використовувати їх у професійній діяльності;

володіти елементарними навичками:

- збору, аналізу та систематизації географічної інформації, презентації результатів роботи.

5. Завданням вивчення навчальної дисципліни «Фізична та соціально-економічна географія світу» є теоретична та практична підготовка студентів, а також формування таких компетентностей:

Загальні компетентності:

ЗК05. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК07. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК15. Здатність зосереджуватися на результатах при виконанні завдань та вміння їх презентувати.

Фахові компетентності:

ФК19. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій.

ФК26. Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, вміння презентувати туристичний інформаційний матеріал.

ФК30. Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.

6. Очікувані результати навчання з дисципліни

Результат навчання (1. знати; 2. уміти; 3. комунікація; 4. автономність і відповідальність)		Форми (та / або методи і технології навчання)	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)
Код	Результат навчання		
	Знати:		
1.1.	понятійно-категоріальний апарат навчальної дисципліни, природні умови та ресурси Європи, Азії, Америки, Африки, Австралії та Океанії;	пояснювально-ілюстративний, репродуктивний методи;	усне опитування, тестові завдання, письмова модульна контрольна робота;
1.2.	сучасну політичну карту світу та етапи її формування;	пояснювально-ілюстративний, репродуктивний; частково-пошуковий;	усне поточне опитування, тестові завдання, письмова модульна контрольна робота;
1.3.	особливості розселення населення, регіональний поділ та геопросторову організацію світового господарства;	пояснювально-ілюстративний метод, репродуктивний; частково-пошуковий.	усне поточне опитування, письмова модульна контрольна робота.
	Уміти:		
2.1.	давати фізико-географічну та соціально-економічну характеристику регіонів та країн світу;	проблемно-пошуковий, метод самонавчання;	виконання практичних завдань, підготовка і демонстрація презентацій, письмова модульна контрольна робота;
2.2.	виявляти причинно-наслідкові зв'язки розвитку та взаємодії природи і суспільства й використовувати їх у професійній діяльності.	проблемно-пошуковий, дослідницький, метод самонавчання.	виконання практичних завдань, усне опитування, модульна контрольна робота.
	Комунікація:		
3.1.	використовувати інформаційно-комунікативні канали для збору даних та надання комплексної туристичної характеристики країни;	діалогово-комунікаційний, частково-пошуковий, дослідницький методи;	Виконання практичних завдань, підготовка і демонстрація презентацій, письмова модульна контрольна робота;
3.2.	налагодження взаєморозуміння, робота в команді та автономно.	діалогово-комунікаційний метод.	підготовка та демонстрація презентацій, усне

			опитування, участь у дискусії.
	Автономність і відповідальність:		
4.1.	виконувати завдання та нести відповідальність за їх результати, аргументовано відстоювати власні погляди, приймати рішення.	діалогово-комунікаційний, частково-пошуковий.	виконання практичних завдань, усне опитування, модульна контрольна робота.

7. Співвідношення очікуваних результатів навчання з дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання з дисципліни (код) Програмні результати навчання (назва)	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1
ПРН04. Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору.	+	+	+				
ПРН05. Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території.	+						
ПРН18. Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях.				+		+	
ПРН20. Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання.				+			+
ПРН23. Зосереджуватися на результатах при виконанні завдань та вміти їх презентувати.	+	+	+	+	+	+	+
ПРН25. Використовувати набуті знання для аналізу місця України у світовому та загальноєвропейському туристичному просторі.			+				

8. Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Система модульно-рейтингового контролю навчальних досягнень здобувачів вищої освіти реалізується за наступною схемою. Оцінюються такі складники:

№ з/п	Форма підсумкового контролю	Види навчальної діяльності здобувача	Максимальна кількість балів
1.	Передбачений підсумковий контроль – залік	1. Аудиторна та самостійна робота	50
		2. Модульна контрольна робота (МКР)	50

	Разом	100
--	--------------	------------

Рейтинг модуля обчислюється у такий спосіб.

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності здобувача (аудиторна робота та позааудиторна самостійна робота) здійснюється у національній 4-бальній шкалі – «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). Невиконання завдань самостійної роботи позначаються «0».

Критерії оцінювання аудиторної роботи

№ п/п	Види навчальної діяльності	Оцінка	Критерії оцінки
1.	Відповідь на основні питання	5	Правильна, ґрунтовна, повна відповідь, творче висвітлення проблем. Демонстрація самостійного знаходження відповіді на проблемні запитання, спираючись на лекційний матеріал та додаткову літературу; вміння аналізувати, робити власні висновки; здатність встановлювати міжтематичні та міжпредметні зв'язки.
		4	Відповідь правильна, але недостатньо повна, розгорнута та ґрунтовна. На проблемні запитання здобувач знаходить відповідь за допомогою викладача, спираючись переважно на лекційний матеріал без застосування додаткової літератури.
		3	Відповідь поверхнева з порушенням логіки, неаргументована. Здобувач, формулюючи відповідь на питання, репродуктивно розкриває зміст лекційного матеріалу, допускає помилки у визначенні понять та категорій, не здатний знайти відповідь на проблемні запитання, чи вирішити проблемні завдання.
		2	Відповідь неправильна. Здобувач демонструє нездатність розкрити питання семінару, допускає багато суттєвих помилок у визначенні понять та категорій.

2.	Доповнення, відповіді на проблемні питання, виконання, участь у дискусії тощо.	5	Максимально висока активність, що свідчить про всебічну обізнаність матеріалу, систематичну підготовку до занять на основі опрацювання лекційного матеріалу та додаткової літератури.
		4	Висока активність, що свідчить про обізнаність матеріалу. Доповнення підтверджують систематичну підготовку здобувача, але виявляють його репродуктивні, а не власні судження тощо.
		3	Середня активність, що свідчить про недостатню обізнаність матеріалу. Здобувач дає відповіді на запитання поверхнево, допускає помилки у визначенні понять та категорій.
		2	Низька активність, що свідчить про не володіння матеріалом.
3.	Експрес-контроль (робота на занятті протягом 10-15 хв.: поточна письмова робота (тест), вибіркове опитування ін.)	5	Повна відповідь за критеріями конкретного виду роботи.
		4	Недостатньо повна відповідь за критеріями конкретного виду роботи.
		3	Поверхнева з порушенням логіки, не аргументована.
		2	Незадовільна відповідь за критеріями конкретного виду роботи.

У випадку, якщо здобувач не відвідав заняття, він не допускається до заліку, якщо не відпрацює пропущене заняття. Якщо здобувач не відвідав жодного семінарського заняття, йому виставляється 0 балів.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи здобувача

Позааудиторна самостійна робота здобувачів включає виконання завдань, які пропонуються викладачем (розробка групових проєктів, виконання індивідуальних завдань, підготовка і демонстрація презентацій та ін.). Самостійна робота оцінюється за п'ятибальною системою.

Робота виконана правильно, творчо і самостійно, демонструє належний рівень знань та сформованість практичних навичок; оформлена згідно вимог, які висуваються до даного типу завдань.	«відмінно»
---	------------

Робота виконана самостійно, містить несуттєві помилки, демонструє належний рівень знань сформованість практичних навичок; оформлена згідно вимог, які висуваються до даного типу завдань.	«добре»
Робота виконана, але містить помилки, демонструє недостатній рівень знань та недостатню сформованість практичних навичок; оформлення роботи не в повній мірі відповідає вимогам, що висуваються до даного типу завдань.	«задовільно»
Робота виконана невірно, не відповідає вимогам.	«незадовільно»

У кінці вивчення навчального матеріалу модуля напередодні заліково-екзаменаційної сесії викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та позааудиторну самостійну роботу здобувача як середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи з округленням до десятої частки. Цю оцінку викладач трансформує в **рейтинговий бал за роботу протягом семестру** шляхом помноження на **10**. Таким чином, максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру може становити **50**.

Модульна контрольна робота (МКР) є складником семестрового рейтингу та виконується перед заліком. Кожне питання модульної контрольної роботи оцінюється в багатобальній системі. Модульна контрольна робота складається з тестових завдань та питань алгоритмічного та творчого рівнів.

Максимальна кількість балів за виконану модульну контрольну роботу становить **50 б.** Час виконання модульної контрольної роботи – **1 год. 20 хв.**

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Види завдань	Кількість балів	Критерії оцінки
Тестові завдання (мах – 20 б.)	20	1 правильна відповідь – 1 бал.
Питання (завдання) алгоритмічного рівня (мах – 10 б.)	10	відповідь вичерпна, змістовна, логічна та послідовна, містить самостійні судження;
	8 – 9	відповідь правильна, повна, змістовна, послідовна, але містить незначні помилки у викладі теоретичного матеріалу і практичного розв'язання проблеми;
	4 – 7	відповідь неповна, схематична, є неточності і помилки у розкритті проблеми;
	3 – 1	відсутність вичерпаної відповіді на питання, наявність значної кількості неточностей і фактологічних помилок, що свідчить про поверховість знань здобувача;
	0	відповідь на запитання відсутня або абсолютно невірна.

Питання (завдання) творчого рівня (мах – 20 б.)	20	відповідь вичерпна, змістовна, логічна та послідовна, містить самостійні судження та демонструє здатність творчого розв'язання поставлених завдань; здобувач вільно оперує поняттями та категоріями, аргументовано доводить власну точку зору;
	16 – 19	відповідь змістовна, послідовна, але містить недоліки та неточності у розв'язанні завдань; здобувач демонструє недостатнє обґрунтування власної точки зору;
	11 – 15	відповідь в цілому правильна, але неповна, містить незначні недоліки, рівень самостійності суджень недостатній;
	6 – 10	відповідь неповна, схематична, є неточності та помилки у викладенні матеріалу, рівень самостійності суджень недостатній;
	1 – 5	відповідь поверхнева, нелогічна, містить суттєві помилки та неточності, рівень самостійності суджень низький;
	0	відповідь відсутня або не відповідає змісту питання.
Разом	50 балів	

Семестровий рейтинговий бал є сумою рейтингового бала за роботу протягом семестру і рейтингового бала за МКР. Максимальний рейтинговий бал студента становить 100 балів.

Підсумкова форма контролю – **залік в усній формі.**

Умови допуску до заліку: повне виконання програми курсу та всіх видів робіт, відпрацювання пропущених лекцій і семінарських занять, виконання самостійної роботи, успішне виконання модульної контрольної роботи.

Організація оцінювання

Здобувачі, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни 60 і вище, отримують оцінку «зараховано» і відповідну оцінку в шкалі ЄКТС без складання заліку.

Здобувачі, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни 59 і нижче, складають залік і в разі успішного складання їм виставляється оцінка «зараховано» в національній шкалі, а в шкалі ЄКТС – Е та бал 60. Якщо здобувач під час заліку отримав оцінку «не зараховано», то йому у відомість обліку успішності виставляється оцінка «не зараховано» в національній шкалі, оцінка FX – у шкалі ЄКТС та його семестровий рейтинговий бал за дисципліну.

Критерії оцінювання заліку:

№	Критерії оцінювання	Шкала оцінювання	
		«зараховано»	«не зараховано»
1.	Відповідність змісту	Відповідь здобувача повністю відповідає змісту питання. Основні проблеми розкриті чітко та в повній мірі.	Відповідь здобувача лише частково відповідає / не відповідає змісту питання. Основні проблеми визначено нечітко / не визначено.
2.	Повнота і ґрунтовність викладу	Основні питання розкриті повністю і ґрунтовно.	Основні питання розкриті лише частково і без належної глибини / зовсім не розкриті.
3.	Термінологічна коректність	Здобувач вільно й коректно користується понятійно-категоріальним апаратом дисципліни.	Здобувач майже не користується термінологією.

Оцінка «зараховано» виставляється за умови, якщо відповідь здобувача в повній мірі відповідає всім зазначеним критеріям.

Оцінка «не зараховано» виставляється за умови, якщо відповідь здобувача не відповідає хоча б одному із зазначених критеріїв.

Шкала відповідності оцінок

Оцінка в національній шкалі («зараховано», «не зараховано») та оцінка в шкалі ЄКТС виставляються на підставі семестрового рейтингового бала здобувача за дисципліну у такий спосіб:

90 – 100 балів	–	A	} зараховано
82 – 89 балів	–	B	
75 – 81 бал	–	C	
66 – 74 бали	–	D	
60 – 65 балів	–	E	
59 балів і нижче	–	FX	– не зараховано.

9. Програма навчальної дисципліни. Тематичний план занять

№ п/п	№ і назва теми (включно із темами, що винесені на самостійне опрацювання)	Кількість годин			
		Денна форма			
		Разом	у тому числі		
			лекції	семінарські / практичні заняття	самостійна робота
<i>Модуль 1</i>					
<i>Змістовий модуль 1. Фізико-географічна та соціально-економічна характеристика регіонів світу</i>					
1.	Тема 1. Фізико-географічна характеристика Європи.	9	2	2	5
2.	Тема 2. Фізико-географічна характеристика Азії і Америки.	9	2	2	5
3.	Тема 3. Фізико-географічна характеристика Африки, Австралії та Океанії.	14	2	2	10
4.	Тема 4. Сучасна політична карта світу.	14	2	2	10
5.	Тема 5. Демографія та особливості розселення населення світу.	14	2	2	10
6.	Тема 6. Регіональний поділ світу та геопросторова організація світового господарства.	14	2	2	10
7.	Тема 7. Глобальні проблеми людства.	14	2	2	10
8.	Модульна контрольна робота	2		2	
	Разом годин за модулем 1	90	14	16	60
	Усього годин	90	14	16	60

10. Рекомендована література

Базова

1. Мальська М. П., Гамкало М. З., Бордун О. Ю. Туристичне країнознавство. Європа : навч. посібник. 2-ге вид., стер. К. : ЦУЛ, 2010. 222 с.
2. Немець Л. М., Г. О. Кулешова, А. В. Соколенко. Туристсько-рекреаційні ресурси світу : навчально-методичний посібник. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 102 с.
3. Семенов В.Ф. Туристичне країнознавство. Навчальний посібник. Херсон : «Олді+», 2019. 392 с.
4. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна та соціальна географія світу. Київ : Академія, 2003. 687 с.
5. Економічна і соціальна географія країн світу / За ред. С. П. Кузика. Львів: Світ, 2005. 672 с.

Додаткова

1. Мезенцева Н. І., Мезенцев К. В. Економічна і соціальна географія України: навчально-методичний посібник. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2010. 239 с.
2. Ушакова Н. Г., Помінова І. І. Соціально-економічні типи країн: Навч. посібник. К.: ВД «Професіонал», 2004. 304 с.
3. Шаблій О. І. Основи загальної суспільної географії : підручник. Львів : Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003. 148 с.
4. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни: Підручник. 2-ге вид. К.: Либідь, 2001. 416 с.

11. Інформаційні ресурси

1. Географічний портал «Географіка». URL: <http://geografica.net.ua/>
2. Інститут географії Національної академії наук України. URL: <http://igu.org.ua/>
3. Наукова періодика України. URL: <http://nbuv.gov.ua/taxonomy/term/334>
4. Світ географії та туризму. URL: <http://www.ukr-tur.narod.ru/>
5. Туристична бібліотека. Все про туризм. URL: <https://tourlib.net/ua.htm>

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання якого передбачає навчальна дисципліна

Мультимедійне обладнання; програми Microsoft Word, Microsoft Power Point, додатки платформи для дистанційного навчання Microsoft Office 365.